

Assessing the needs of short-term training courses from the teachers' point of view

Forough Mahigir*

Assistant Professor , Farhangian University, Ahvaz, Iran

(Received: May 6, 2021; Accepted: July 25, 2022)

Abstract

The purpose of this research is to assess the needs of short-term training courses from the point of view of primary and secondary education teachers in Khuzestan province. For this purpose, 380 people were selected (in a multi-stage cluster) and participated in the research process through the survey research method and completing the open-ended questions and the final questionnaire made by the researcher. The findings showed that the main groups of teachers' educational needs include "needs of virtual space and online education, teaching principles and skills, improving the level of general knowledge, improving the cultural level, life skills and health issues". Also, primary school teachers have given more importance to needs such as "teaching life skills, teaching principles and skills, improving the cultural level and health issues"; While middle school teachers have attached more importance to "raising the level of general knowledge". Based on the findings of this research, suggestions for the design and implementation of the program have been presented to the education officials and planners.

Keywords: needs assessment, short-term training courses, primary level teachers, secondary level teachers, Khuzestan province education

*Corresponding Author, Email : ayat191@gmail.com

نیازسنجی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت از دیدگاه معلمان

فروغ ماهیگیر*

استادیار دانشگاه فرهنگیان، اهواز، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۱۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۳)

چکیده

هدف از این تحقیق نیازسنجی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت از دیدگاه معلمان مقطع ابتدایی و متوسطه آموزش و پرورش استان خوزستان بود. به این منظور ۳۸۰ نفر (به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای) انتخاب و از طریق روش تحقیق پیمایشی و تکمیل پرسش‌نامه محقق ساخته در فرایند تحقیق شرکت نمودند. یافته‌ها نشان داد که گروه‌های اصلی نیازهای آموزشی معلمان شامل "نیازهای فضای مجازی و آموزش برخط، اصول و مهارت‌های تدریس، ارتقای سطح دانش عمومی، ارتقای سطح فرهنگی، مهارت‌های زندگی و موضوعات بهداشتی" می‌باشد. همچنین معلمان مقطع ابتدایی، به نیازهایی چون "آموزش مهارت‌های زندگی، اصول و مهارت‌های تدریس، ارتقای سطح فرهنگی و موضوعات بهداشتی"، اهمیت بیشتری قائل بودند؛ در حالی که از نظر معلمان دوره متوسطه "ارتقای سطح دانش عمومی" دارای اهمیت بیشتری بود.

واژگان کلیدی: نیازسنجی، دوره‌های آموزشی کوتاه مدت، معلمان، استان خوزستان

مقدمه

آموزش همواره به عنوان وسیله ای مطمئن برای بهبود کیفیت عملکرد و حل مشکلات سازمان مدنظر بوده است و نبود آن یکی از مسائل اساسی و حاد هر سازمان است. از این رو آموزش به مثابه قلبی است که با هر ضربان خود، خون را به تمامی ابعاد و ارکان سازمان می‌رساند و آن را سرشار از اطلاعات تازه و یافته‌های جدید و نوآوریهای تکنیکی می‌کند و هر دم که باز ایستد، موجب فروپاشی سازمان و نابودی کل سیستم می‌شود (میرشاه، توکلی، نیستانی و یمانی، ۱۳۹۶). مهم‌ترین هدف آموزش و تربیت انسان، پرورش اخلاقی و ایفای نقش پرورش منش و کردار بوده است. لازمه این امر آشنایی با ارزش‌ها و هدایت یک نظام تربیتی از حیث مسائلی نظیر یا متغیر بودن ارزش‌های عینی یا ذهنی بودن آنها و بنابراین تابع کردن برنامه‌های آموزشی و فعالیت‌های فکری و پرورش دانش آموزان بر مبنای ارزش‌های معین، برای تشکیل کردار مطلوب انسانی در نزد آنهاست (مهر محمدی، ۱۳۹۴).

تعیین نیازهای آموزشی، نقطه آغاز هر گونه فعالیت آموزشی است که نقش و تأثیر فراوانی در اثربخشی و نیز فراهم آوردن مبنایی برای ارزیابی و تصمیم‌گیری در زمینه‌های مختلف آموزشی دارد. در فرایند آموزش و بهسازی نیروی انسانی هیچ وظیفه‌ای مهمتر از انجام نیازسنجی آموزشی دقیق وجود ندارد. نیازسنجی به یک فرایند یا جریان، اشاره دارد که نتیجه آن عبارت است از مجموعه‌ای از نیازها که بر اساس اولویت تنظیم شده‌اند و باید برای کاهش یا برطرف کردن آنها اقدامات اساسی صورت پذیرد. (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۱).

روش‌های مختلفی برای تعیین نیازهای آموزشی وجود دارد که از جمله آنها می‌توان تجزیه و تحلیل فالیت‌ها، بررسی و تشریح وسایل کار، تجزیه و تحلیل سازمانی و مشکلات رفتارها، ارزیابی نحوه انجام کار، پرسشنامه، آزمون و مصاحبه را نام برد. اولین گام در برنامه ریزی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت، نیازسنجی این برنامه‌هاست. نیازسنجی در حقیقت یکی از مراحل مهم و اساسی در برنامه ریزی آموزشی است زیرا تنها با شناخت دقیق نیازهای آموزشی، محورهای اساسی برنامه آموزش ضمن خدمت معین می‌گردد. علیرغم اهمیت و حساسیتی که نیازسنجی در فرایند برنامه ریزی آموزشی دارد (کواری و حسینی، ۱۳۹۰)، متأسفانه برآورد و تخمین نیازها بیشتر جنبه سلیقه‌ای داشته است و کمتر به صورت عینی انجام می‌پذیرد. دلیل

این امر از یک سو ناشی از پیچیده بودن مفهوم نیاز، و تنوع برداشت‌ها در این زمینه است و از سوی دیگر به علت جوان بودن حوزه نیازسنجی، کمبود تجارب و فعالیتها در این زمینه است (زاهدی، ۱۳۹۰). در واقع می‌توان گفت نیاز فاصله بین واقعیت موجود و شرایط مطلوب است که باتوجه به ارزش‌های جامعه امکان ظهور می‌یابد و اگر تغییر شرایط موجود برای ارضاء آن وجود نداشته باشد به صورت بالقوه باقی می‌ماند. در این منظر نیاز یک نقش واسطه‌ای پیدا می‌کند که رفع آن موجب تحقق هدف یا تسهیل در آن می‌شود. از این رو باید در ارتباط با هدف (وضعیت مطلوب) معین و براساس معیارها و استانداردهای خاص آن تعیین و سنجیده شود (فتحی و اجارگاه، ۱۹۹۵).

یکی از نیازهای جدی زندگی در عصر پرشتاب امروز که حجم و سرعت تحولات و دگرگونی‌های آن در طول حیات بشری سابقه است، شکل دادن به تحولات و نوآوری‌های آموزشی به ویژه در سطح آموزش دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی است (منز و رافائل، ۲۰۰۲)؛ زیرا این امر یکی از مؤثرترین زمینه‌هایی است که ما را قادر می‌سازد تا فاصله خود را با تحولات جهانی کمتر کنیم. بدین ترتیب، لازم است مدرسان دانشگاه‌ها برای تدریس، روش‌هایی را به کار گیرند که ممکن است با روش‌هایی که خود آنها آموزش دیده‌اند، بسیار متفاوت باشد؛ از این رو اهمیت دادن به امر تدریس به خصوص شناسایی مهارت‌های مرتبط با این زمینه بسیار مهم است (رحیمی مند و عباسپور، ۱۳۹۵).

نتایج پژوهش‌پیدایی (۱۳۸۹) حاکی از آن است که در فرایند نیازسنجی آموزشی کارکنان، توجه چندانی به مشارکت کارکنان در تعیین نیازهای آموزشی نمی‌گردد و نیازهای آموزشی شناسایی شده پاسخگوی دانش، مهارت و توانمندی موردنیاز مشاغل نمی‌باشد و همچنین برای انتخاب کارکنان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی، توجه چندانی به عمل کرد شغلی آنها نمی‌شود. عابدی، احمدآبادی و قرونه (۱۳۹۶) نیز در تحقیق دیگری با عنوان "شناسایی نیازهای آموزشی مرتبط با رشد حرفه‌ای تدریس‌اعضای هیأت علمی و مدرسان آموزش و پرورش"، به بررسی این نیازها پرداخته و نشان دادند که مهارت زمینه تدریس در مقوله تخصص در حوزه علمی بالاترین نیاز شرکت‌کنندگان در پژوهش بوده است. همچنین "هدف گذاری و برنامه ریزی"، "روش ارائه مناسب با موضوع"، "نظریه‌های یادگیری"، "اداره و رهبری کلاس"،

مدیریت زمان"، "آی سی دی ال" و "مقوله زبان انگلیسی" به عنوان مهمترین نیازهای آموزشی معرفی شدند. سالاری و توان (۱۳۹۷)، در تحقیق دیگری با عنوان "بررسی نیازهای حرفه ای معلمان ی دانشگاه فرهنگیان در زمینه ی آموزش زبان فارسی در دوره ی ابتدایی"، به این نتیجه رسیدند که، برای تربیت موثر معلمان ابتدا باید ماهیت شغلی آنها و سپس نیازمندی های متناسب با این ماهیت را درک کرد تا بتوان برنامه های آموزشی لازم را در این زمینه طراحی و اجرا کرد. در میان تحقیقات انجام شده در خارج از کشور نیز، هانگ، آلتسچلد و لی (۲۰۱۴)، در پژوهشی در حوزه آسیا و اقیانوسیه به این نتیجه رسیدند که متخصصان در روش تدریس خود باید تأکید بیشتری بر آموزش های عملی به جای آموزش های تئوری داشته باشند و با ایجاد فرصت های آموزشی بیشتر زمینه ارتقای کیفیت را فراهم سازند. علاوه بر آن باسندری (۲۰۱۵)، در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که رشد حرفه ای موجب افزایش دانش محتوایی معلمان، استفاده از روش تدریس پژوهشی در کلاس و بهبود نمرات دانش آموزان در آزمون های استاندارد می شود؛ با این حال، گروهی دیگر از معلمان در استفاده از رشد حرفه ای با مشکلات و موانعی از جمله کمبود منابع، محدودیت وقت، الزام به تمام کردن برنامه درسی و مشکلات مدیریت کلاس مواجه شده بودند.

پژوهش های انجام گرفته، تایید کننده این موضوع است که آنچه به عنوان چالش اساسی در طراحی الگویی اثربخش برای تربیت معلم مطرح است، چگونگی سازمان دهی و تقویت تجربیات یادگیری دانشجو-معلمان است، به گونه ای که آن ها قادر به تلفیق و استفاده ماهرانه از دانش خود در کلاس درس باشند. به بیانی دیگر چالش اصلی نظام تربیت معلم در جهان و همچنین در ایران، ایجاد ارتباطی منسجم و اثربخش میان اردوگاه نظر در دانشگاه و عمل در مدرسه است (ملایی نژاد و ذکاوتی، ۱۹۸۱ و مهر محمدی، ۱۳۹۴). منتقدان برنامه های تربیت معلم دانشگاه-محور، مدعی وجود ناهماهنگی میان آنچه در دانشگاه تدریس می شود و آنچه در کلاس درس اتفاق می افتد، هستند و معتقد به عدم کارایی این برنامه می باشند. لذا چگونگی تلفیق دانش نظری تولید شده در دانشگاه با دانش مدرسه-بنیانی که منشأ آن فعالیت تجربی در مدرسه است، یکی از مسائل مهمی است که باید برای حل آن تدبیری اندیشیده شود (طلایی و گندمی، ۱۳۹۴: ۳۲).

¹ Hung, Altschuld & Lee

² Bassandorj

یکی از روش‌های مفید جهت برنامه‌ریزی و ارائه آموزش‌های ضروری در کنار آموزش درسی به دانشجویان، بررسی این موضوع از دیدگاه دانشجویان و اساتید و همچنین دانش‌آموختگانی است که جدیداً وارد حرفه معلمی شده و با این موضوع درگیر هستند.

علیرغم تحقیقات گسترده‌ای که در رابطه با نیازسنجی در حوزه‌های مختلف اداری و آموزشی در سالهای اخیر صورت گرفته است، اما تا کنون تحقیق جامعی در زمینه آموزش‌های ضمن خدمت و زمینه‌های مورد نیاز جهت پرورش مهارت‌ها و توانایی‌های مربوط به بهبود عملکرد دانشجویان و معلمان انجام نشده است. بر این اساس تحقیق حاضر به شناسایی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت مربوط به معلمان و معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان می‌پردازد.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف به عنوان پژوهشی کاربردی و براساس نوع سوال‌های تدوین شده توصیفی و از نوع تحلیل عامل اکتشافی به شمار می‌رود. پس از انجام مراحل اداری لازم در آموزش و پرورش استان خوزستان و تعیین حجم نمونه، پژوهشگر، با توجه به هدف تحقیق و لزوم تکمیل ابزارهای پژوهش، پژوهشگر بادر نظر گرفتن جدول مورگان و کرجسی و استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای ۳۸۰ نفر را انتخاب کرد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های این تحقیق از روش‌های امارتوصیفی و اماراستنباطی (ازمون تحلیل عاملی اکتشافی) با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده شد و برای کلیه فرضیه‌ها سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی مربوط به ویژگی‌های آزمودنی‌ها بر اساس شهرهای محل خدمت، در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱: توزیع آزمودنی‌ها بر اساس شهرهای محل خدمت

شهر	تعداد نمونه	شهر	تعداد نمونه	شهر	تعداد نمونه
بهبهان	۲۷	اهواز	۱۴۴	ایذه	۳۱
ماهشهر	۳۲	دزفول	۵۲	رامهرمز	۲۱
خرمشهر	۲۴	شوشتر	۲۹	دشت آزادگان	۲۰

توزیع آزمودنی ها بر اساس شهر های مورد مطالعه، نمایانگر این موضوع است که نمونه انتخاب شده به صورت تصادفی خوشه ای، از ۹ شهر مختلف استان به تناسب جمعیت معلمان هر شهر انتخاب شده است. اهواز بالاترین تعداد نمونه (۱۴۴ نفر) و دشت آزادگان (۲۰ نفر) کمترین تعداد را دارا می باشد. بررسی وضعیت جنسیت آزمودنی ها نیز نشان می دهد که تقزیا نیمی از آزمودنی ها (۱۸۸ نفر) مرد و نیمی دیگر (۱۹۲ نفر) زن بوده اند. یافته های مربوط به فرضیه های تحقیق نیز گروه های اصلی نیازهای آموزشی معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان را اولویت بندی نموده است که در جدول زیر نشان داده می شود.

جدول ۲: گروه های اصلی نیازهای آموزشی معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان

ردیف	گروه اصلی نیاز	درصد
۱	فضای مجازی و آموزش برخط	۲۰,۵۹
۲	اصول و مهارت های تدریس	۱۵,۰۱
۳	ارتقای سطح دانش عمومی	۱۹,۰۲
۴	ارتقای سطح فرهنگی	۱۶,۳۷
۵	مهارت های زندگی	۲۲,۴۵
۶	موضوعات بهداشتی	۹,۳۹

همان طور که در جدول فوق دیده می شود، معلمان در درجه بندی گروه های اصلی نیازهای آموزشی، نیازهای مربوط به مهارت های زندگی را در صدر نیازها قرار داده اند و این گروه از نیازها با ۲۲,۴۵ درصد موارد مطرح شده بالاتر از بقیه قرار گرفته اند. این موضوع نشان می دهد که برای معلمان اهمیت چگونه زیستن بیشتر از سایر موارد است. ضمناً در این گروه تنوع نیازهای ابراز شده قابل تأمل است. فضای مجازی و آموزش برخط و ارتقای سطح فرهنگی به ترتیب با اختصاص ۲۰,۵۹ و ۱۶,۳۷ درصد موارد، در رتبه های دوم و سوم قرار گرفته اند. همچنین موارد مطرح شده که در قالب ارتقای سطح دانش عمومی دسته بندی شدند به لحاظ فراوانی با ۱۹,۰۲ درصد، در رتبه چهارم قرار گرفتند.

در جدول زیر گونه شناسی و اولویت بندی کلیه نیازهای آموزشی معلمان استان به تفکیک هر گروه نشان داده شده است.

جدول ۳: گونه شناسی و اولویت بندی نیازهای آموزشی معلمان

درصد	فضای مجازی و آموزش برخط (درصد ۲۰,۵۹)	
۳,۵۵	آشنایی با سامانه های آموزشی رایج	۱
۲,۰۷	آشنایی با دوره های مقدماتی کامپیوتر	۲
۲,۹۸	آشنایی با شیوه های ارزشیابی به صورت مجازی	۳
۲,۴۱	آشنایی با سایتها و مراکز معتبر اطلاع رسانی	۴
۲,۲۶	آموزش مجازی در سایر کشورها	۵
۲,۳۹	آموزش مجازی در سایر سازمان ها و موسسات آموزشی	۶
۲,۷۶	آشنایی با نحوه کارکردن در سامانه شاد	۷
۲,۷۳	آشنایی با دوره های آموزش زبان انگلیسی	۸
۲,۰۱	مهارت استفاده از رایانه در امرآموزش	۹
درصد	اصول و مهارت های تدریس (درصد ۱۵,۰۱)	
۲,۸۲	آشنایی با شیوه های نوین کلاس داری	۱
۳,۶۱	آشنایی با نحوه تعلیم و تربیت در سایر کشورها	۲
۲,۵۳	آشنایی با شیوه های ارزشیابی	۳
۲,۱۸	آشنایی با ابزارهای جدید کمک آموزشی	۴
۳,۵۶	آشنایی با روش ها و فنون جدید تدریس	۵
۲,۸۲	بهبود کیفیت برنامه های تدریس	۶
۲,۸۹	مهارت استفاده از ویدئو پروژکتور	۷
۲,۸۸	توانایی تجدیدنظر در محتوای کتاب درسی	۹
	ارتقای سطح دانش عمومی (درصد ۱۹,۰۱)	
۲,۹۸	آموزش در جهت تسهیل شرایط تغییر مقطع	۱
۳,۷۸	آموزش دروس مرتبط با ارتقا به مدارج تحصیلی بالاتر	۲
۳,۲۱	آموزش در جهت شناسایی رشته های نوین دانشگاهی	۳
۲,۷۹	آموزش های تکمیلی در ارتقای سطح دانش پایه	۴
۲,۱۹	برگزاری دوره های پژوهشی	۵
۱,۹۳	آموزش نحوه استفاده از سایتها علمی	۶
۱,۸۹	ایجاد انگیزش برای ورود به فعالیتهای علمی	۷
۲,۹۰	آشنایی با وظایف و مسئولیت های انجمن اولیاء و مربیان و سازماندهی آنها	۸
۱,۸۲	آشنایی با وظایف شغلی خود	۹
	ارتقای سطح فرهنگی (درصد ۱۶,۳۷)	
۱,۷۹	راه های ایجاد انگیزه برای انجام فرایض دینی	۱

۲,۳۷	دوره های آموزش احکام	۲
۳,۷۶	معرفی چهره واقعی اسلام و آموزه های دینی	۳
۱,۸۷	برگزاری دوره های مناسب آموزش اخلاق	۴
۲,۷۵	برگزاری نشستهای تخصصی عفاف و حجاب	۵
۱,۸۹	آسیب شناسی باورهای دینی معلمان	۶
۱,۹۱	پاسخگویی به شبهات دینی معلمان به صورت آزاد	۷
۱,۸۲	دوره های آموزش مسائل سیاسی اجتماعی	۸
	مهارت های زندگی (درصد ۲۲,۴۵)	
۳,۸۱	کنار آمدن با استرس های روزمره	۱
۲,۱۲	روش های برنامه ریزی درست در زندگی شخصی	۲
۲,۰۱	پیشگیری از اضطراب و افسردگی و مقابله با آن	۳
۲,۹۲	راه کارهای افزایش سطح عزت نفس	۴
۳,۱۹	آموزش مدیریت زمان	۵
۲,۳۲	شیوه های برخورد با مشکلات زندگی	۶
۲,۱۶	روش های کاهش خشم و پرخاشگری	۷
۲,۹۸	روش های تعامل با مدیران و همکاران	۸
۳,۱۱	آموزش مهارت حل مساله و تعارضات در زندگی	۹
۲,۰۳	معیارهای انتخاب همسر	۱۰
	موضوعات بهداشتی (درصد ۹,۳۹)	
۱,۸	تغذیه و مراقبت های تغذیه ای	۱
۲,۱۶	شیوه های جدید مراقبت های بهداشتی	۲
۱,۷۳	طب سنتی و درمان های گیاهی	۳
۱,۴۸	ارتقای سطح بهداشت فردی	۴
۱,۶۵	مسائل اساسی در سلامت جسمی	۵
۱,۸۱	پیشگیری از پیری زودرس	۶

نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر، مطالعه گروه های اصلی نیازهای آموزشی معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان بوده که پژوهشگر با روش پیمایشی به شناسایی و گروه بندی انواع نیازهای

نیازهای آموزشی آنان اقدام نموده است و به صورت پرسشی ویژه اینگونه مطرح شده است که: درجه اهمیت و اولویت نیازهای آموزشی معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان کدامند؟ الف. نتایج مربوط به اولویت بندی گروه های اصلی نیازهای آموزشی معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان ب. نتایج مربوط به اولویت بندی نیازهای جزئی آموزشی به تفکیک در هر گروه

الف: نتایج مربوط به اولویت بندی گروه های اصلی نیازهای آموزشی معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان

معلمان در درجه بندی گروه های اصلی نیازهای آموزشی، مهارت های زندگی را در صدر نیازها قرار داده اند. این موضوع نشان می دهد که برای معلمان اهمیت مهارت های زندگی جمعی بیشتر از سایر موارد است. ضمناً در این گروه تنوع نیازهای ابراز شده قابل تأمل است. نیازهای فضای مجازی و آموزش برخط و ارتقای سطح دانش عمومی، در رتبه های دوم و سوم قرار گرفته اند. همچنین موارد مطرح شده که در قالب نیازهای ارتقای سطح فرهنگی دسته بندی شدند، در رتبه چهارم قرار گرفتند.

ب. نتایج مربوط به اولویت بندی نیازهای جزئی آموزشی به تفکیک در هر گروه
گروه اول:

در این گروه نیازهای مهارت های زندگی اولویت بندی شده است، بیشتر نیازهای این گروه دارای اولویت های بالایی هستند. کنار آمدن با استرس های روزمره با ۳,۸۱ درصد در راس این نیازها قرار دارد. آموزش مدیریت زمان با ۳,۱۹ درصد، در مرتبه دوم نیازهای این گروه قرار دارد. ۲,۹۲ درصد معلمان، راه کارهای افزایش سطح عزت نفس را به عنوان مهمترین نیاز خود مطرح نموده اند.

گروه دوم:

در این گروه نیاز های آموزشی معلمان در ارتباط با فضای مجازی و آموزش برخط مورد بررسی قرار گرفته است.

نتایج به دست آمده در این زمینه نشان داده است که آشنایی با سامانه های آموزشی رایج از سوی ۳,۵۵ درصد معلمان به عنوان بالاترین اولویت انتخاب شده است. همچنین آشنایی با شیوه

های ارزشیابی به صورت مجازی نیز با ۲,۹۸, دومین اولویت مورد نظر پاسخگویان می‌باشد. ضمناً آشنایی با دوره های مقدماتی کامپیوتر در رده سوم اولویت های مطرح شده قرار گرفته است.

گروه سوم:

در این گروه نیازهای ارتقای سطح دانش عمومی اولویت بندی شده است و موضوعات مختلفی چون آموزش دروس مرتبط با ارتقا به مدارج تحصیلی بالاتر ۳,۷۸ درصد معلمان به عنوان بالاترین اولویت انتخاب شده است. همچنین آموزش در جهت شناسایی رشته های نوین دانشگاهی با ۳,۲۱ درصد, دومین اولویت مورد نظر پاسخگویان می‌باشد. ضمناً آشنایی با وظایف و مسئولیت های انجمن اولیاء و مربیان و سازماندهی آنها در رده سوم اولویت های مطرح شده قرار گرفته است.

گروه چهارم:

در این گروه نیازهای ارتقای سطح فرهنگی معلمان اولویت بندی شده است. نتایج به دست آمده در این زمینه نشان داده است که معرفی چهره واقعی اسلام و آموزه های دینی از سوی ۳,۷۶ درصد معلمان به عنوان بالاترین اولویت انتخاب شده است. همچنین پاسخگویی به شبهات دینی معلمان به صورت آزاد نیز با ۱,۹۳, دومین اولویت مورد نظر پاسخگویان می‌باشد. ضمناً دوره های آموزش احکام در رده سوم اولویت های مطرح شده قرار گرفته است.

گروه پنجم:

در این گروه نیاز های مربوط به اصول و مهارت های تدریس معلمان اولویت بندی شده است. فعالیت هایی که در زمینه آشنایی با نحوه تعلیم و تربیت در سایر کشورها از سوی ۳,۶۱ درصد معلمان به عنوان بالاترین اولویت انتخاب شده است. همچنین آشنایی با روش ها و فنون جدید تدریس نیز با ۳,۵۶ درصد, دومین اولویت مورد نظر پاسخگویان می‌باشد. ضمناً توانایی تجدیدنظر در محتوای کتاب درسی در رده سوم اولویت های مطرح شده قرار گرفته است.

گروه ششم:

در این گروه نیازهای بهداشتی معلمان اولویت بندی شده است. شیوه های جدید مراقبت های بهداشتی در بین معلمان با ۲,۱۶ درصد, در صدر نیازهای این گروه قرار دارد و ۲,۱۸ درصد

معلمان، تغذیه و مراقبت های تغذیه ای را به عنوان مهمترین نیاز خود مطرح نموده اند. بقیه نیاز های مطرح شده در این حوزه مورد نظر کمتر از یک درصد معلمان استان بوده اند.

مقایسه نتایج به دست آمده با تحقیقات قبلی

به طور کلی از بین ۵۲ نیاز اظهار شده، بالاترین اولویت ها به نیازهای ده گانه زیر داده شده است که این نتایج با نتایج تحقیقات مشابه مورد مقایسه قرار می گیرد.

۱. کنار آمدن با استرس های روزمره

نیاز به کنار آمدن با استرس های روزمره یکی از مهمترین نیاز هایی است که معلمان نسبت به برگزاری دوره های آموزشی در این زمینه ابراز علاقه داشته اند و با مجموع ۳,۸۱ درصد از کل مجموعه نیاز های آموزشی بالاترین رتبه را به خود اختصاص داده است. این نیاز نشان دهنده شرایط خاصی است که مخصوصا در این دوره گریبانگیر معلمان و خانواده های آنان شده است. در تحقیقات قبلی توسط موسوی و نیاز آذری (۱۳۸۱) و میرطالبی و یوسفیان (۱۳۹۰) به آن اشاره شده است.

۲. شیوه های صحیح مراقبت های بهداشتی

دومین رتبه نیاز ها مربوط به شیوه های صحیح مراقبت های بهداشتی است که ۳,۷۶ درصد از نیاز ها را شامل شده است. این نیاز نیز در تحقیقات قبلی توسط موسوی و نیاز آذری (۱۳۸۱) و میرطالبی و یوسفیان (۱۳۹۰)، به آن اشاره شده است.

۳. معرفی چهره واقعی اسلام و آموزه های دینی

رتبه سوم از نیاز های مطرح شده به معرفی چهره واقعی اسلام و آموزه های دینی با ۳,۷۶ درصد اختصاص دارد. معلمان اظهار داشته اند که مایل به دریافت دوره هایی در زمینه مسائل مذهبی و دینی هستند. این نوع نیاز معلمان حکایت از تمایل آنان به امر مقدس و ماورایی و انجام فعالیت دینی می باشد و در تحقیقات گذشته توسط عنبری و زرینفر (۱۳۹۵) و الوانی (۱۳۹۰) مورد تایید قرار گرفته است.

۴. آشنایی با نحوه تعلیم و تربیت در سایر کشورها

چهارمین رتبه نیازها مربوط به آشنایی با نحوه تعلیم و تربیت در سایر کشورها می باشد. معلمان علاقه مند به بررسی و مطالعه شیوه های نوین تعلیم و تربیت در سایر کشورها هستند. ۳,۶۱ درصد از مجموع نیازها در این حوزه قرار دارد.

این نوع نیاز در تحقیقات دیگری نیز مورد تایید قرار گرفته است. به عنوان مثال پورکریمی (۱۳۸۱) و میرطالبی و یوسفیان (۱۳۹۰)، بر اهمیت نیاز به آزادی و داشتن حق انتخاب به عنوان نیازهای اصلی معلمان تاکید دارند.

۵. آشنایی با روش ها و فنون جدید تدریس

نیاز به دوره هایی در زمینه آشنایی با روش ها و فنون جدید تدریس با ۳,۵۶ درصد در جایگاه پنجم نیازها قرار دارد. نتیجه ای که مطالعه حاضر بدان دست یافت، نشان می دهد که این نیاز در صدر نیازهای روش های تدریس قرار دارد. تحقیقات داخلی دیگری نیز این موضوع را تایید نموده اند (پورکریمی، ۱۳۸۱) همچنین مطالعه مؤسسه مونارش آوالون (۲۰۰۳) نیز حکایت از نیاز به این مولفه از سوی معلمان داشته است. شکل های دیگر این نیاز در تحقیقات حجازی و همکاران (۱۳۷۸) و همچنین مندز و همکاران (۲۰۰۲) دیده می شود.

۶. آشنایی با سامانه های آموزشی رایج

یکی از مهمترین موضوعات مطرح شده به عنوان نیاز، آشنایی با سامانه های آموزشی رایج بوده است که با ۳,۵۵ در رتبه ششم قرار دارد. یافته های این تحقیق نشان می دهد که این نیاز در بین معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان از اهمیت بالاتری برخوردار است. در تحقیقات عنبری و زرینفر (۱۳۹۵) نیز این نیاز دیده می شود.

۷. آموزش در جهت شناسایی رشته های نوین دانشگاهی

نیاز به آموزش در جهت شناسایی رشته های نوین دانشگاهی، هفتمین رتبه را دارد. تحقیقات قبلی انجام شده در این خصوص نشان می دهد که همواره شناسایی رشته های نوین و اهمیت قایل شدن برای آن از سوی معلمان و نومعلمان به عنوان یک نیاز اساسی مطرح بوده است. هرچند شکل و فرم این نوع نیاز در گروه های مختلف سنی متفاوت است با این حال شناسایی و اهمیت دادن به آن در تحقیقات دیگری از جمله عنبری و زرینفر (۱۳۹۳) مطرح شده است.

۸. آموزش مدیریت زمان

تعداد زیادی از معلمان معتقدند که آموزش مدیریت زمان ۳,۱۹ در بین معلمان یکی از مهمترین نیازهایشان است. این نیاز در تحقیقات قبلی داخل کشور توسط حجازی و همکاران (۱۳۷۸) بیان شده و مورد تایید قرار گرفته است.

۹. آموزش دروس مرتبط با ارتقا به مدارج تحصیلی بالاتر

بررسی نیازهای آموزشی معلمان در ارتباط با ارتقا و پیشرفت نشان می‌دهد که درصد قابل توجهی از معلمان استان آموزش دروس مرتبط با ارتقا به مدارج تحصیلی بالاتر ۳,۷۸ را به عنوان مهمترین نیاز خود مطرح نموده‌اند. این نوع نیاز نیز بخشی از یافته‌های قابل تامل را در این تحقیق نشان می‌دهد که قبلاً کمتر به آن اشاره شده است هرچند در تحقیق میرزایی و کیخاونی (۱۳۹۴) و منز و رافائل^۳ (۲۰۰۲) به شکل کلی به عنوان یک نیاز در معلمان مطرح بوده است.

۱۰. آموزش مهارت حل مساله و تعارضات در زندگی

احساس این نیاز در میان معلمان، به عنوان یکی از نیازهای اساسی در دوره معلمی مطرح بوده و نشان می‌دهد که معلم دوست دارند که در زمینه آموزش مهارت حل مساله و تعارضات در زندگی آموزش‌هایی را ببینند. نتیجه مطالعه مشابه در سایر کشورها نیز نشان از نیاز به آموزش مهارت حل مساله و تعارضات در زندگی داشت.

منابع

- احمدآبادی، آرزو (۱۳۹۳). شناسایی نیازهای توسعه ای اعضای هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- پورکریمی، جواد (۱۳۸۱). تعیین نیازهای آموزشی مدیران مدارس متوسطه در رفتار با دختران دانش آموز شهر تهران.
- حجازی، الهه و اعزازی، شهلا (۱۳۸۳). ما و دختران، وزارت آموزش و پرورش، دفتر امور زنان، تهران: مرکز آموزشی و انتشاراتی ایتا.
- رحیمی مند، مریم و عباسپور، عباس (۱۳۹۵). رابطه روش‌های تدریس (مباحثه گروهی، پرسش و پاسخ، نمایش علمی و سخنرانی) با انگیزه پیشرفت در دانشجویان. قسمتنامه روانشناسی تربیتی، ۳۹(۱)، ۴۹۱-۵۱۴.

³ Mendez and Raffaele

سالاری، پروین و توان، عباس (۱۳۹۷)، بررسی نیازهای حرفه ای نومعلمان دانش آموخته ی دانشگاه فرهنگیان در زمینه ی آموزش زبان فارسی در دوره ی ابتدایی. مجله علوم روانشناختی. دوره ۱۷، شماره ۷۲، ۹۴۵-۹۵۰.

شجاع، کلثومه (۱۳۹۰). ارزشیابی اثربخشی برنامه های آموزش ضمن خدمت کارکنان دانشگاه فردوسی مشهد، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی، چاپ نشده دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد.

طولابی، طاهره (۱۳۹۴). «تعیین نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی لرستان با تکنیک دلفی». مجله آموزش پرستاری. ۱۲؛ ۲۸-۳۷.

عابدی، حسین؛ احمد آبادی، آرزو و قرونه، داوود (۱۳۹۶) در تحقیق دیگری با عنوان "شناسایی نیازهای آموزشی مرتبط با رشد حرفه ای تدریس اعضای هیأت علمی و مدرسان دانشگاه فرهنگیان"، دوگستنامه پژوهش در تربیت معلم. ۸(۳)، ۶۷-۷۸.

فتحی و اجارگاه، کورش (۱۳۷۵). نیازسنجی در برنامه ریزی آموزش درسی. اداره کل تربیت معلم و آموزش نیروی انسانی، تهران: انتشارات سمت.

قارلی، زهرا (۱۳۹۲). ارزشیابی اثربخشی دوره های آموزشی شهرداری بر اساس مدل کرک پاتریک، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی، چاپ نشده دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.

کواری، حبیب اله؛ حسینی، محمد علی (۱۳۹۰). نیازسنجی دوره های آموزشی مورد نیاز و پیشنهادی به منظور ایجاد کارآفرینی و کاریابی در دانشجویان و دانش آموختگان دانشگاه های علوم پزشکی جنوب کشور. قسمتنامه دانشگاه علوم پزشکی جهرم، ۹، ۵۴-۶۰.

ملایی نژاد، اعظم. (۱۳۸۴). بررسی تطبیقی نظام برنامه درسی تربیت معلم در کشورهای انگلستان، ژاپن، فرانسه، مالزی و ایران. قسمتنامه نوآوری آموزشی، ۷(۲۶): ۶۲-۳۵.

مهر محمدی، محمود. (۱۳۹۴). ارزیابی کیفیت دانشگاه از مجرای ارزیابی کیفیت خروجی (آزمون جامع). مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی و نهمین همایش ارزیابی کیفیت نظام های دانشگاهی، تهران، دانشگاه فرهنگیان، پردیس نسیم، ۳-۲.

میر طالبی، سید محسن و یوسفیان، آناهیتا (۱۳۹۰). بررسی نیازهای آموزشی معلمان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهر تهران: انتشارات مرکز مطالعات آموزشی معلمان دانشگاه سوره.

- میرشاه، سید ابراهیم؛ توکلی، فروغ؛ نیستانی، محم رضا و و یمانی، نیکو (۱۳۹۶). نیازسنجی آموزشی دوره‌های توانمندسازی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۷(۵۱)، ۴۷۱-۴۸۱.
- نیاز آذری، کیومرث (۱۳۸۱). چشم اندازی بر نیازها و مسائل نومعلمان و معلمان، تهران: انتشارات فراشناختی اندیشه
- الوانی، سید مهدی (۱۳۹۰). پژوهشی در زمینه برخی از مشکلات سازمانی و عدم ارضای نیازهای کارکنان، تهران: انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی..
- وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تهران: دفتر برنامه ریزی شورای عالی آموزش و پرورش.
- یوزباشی، علیرضا؛ ایلی، خدایار و سبحانی نژاد، مهدی (۱۳۸۹). بررسی عوامل موثر بر ارتقا اثربخشی دوره‌های آموزشی. مجله مدیریت منابع انسانی، ۹، ۳۸-۲۳.
- Anbari Z, Zarinfar N. (2014) [Need Assessment and Comparison of Faculties Developmental Programs in Arak University of Medical Sciences]. Jondi Shapour Education Development.; 4(1): 1-16. [Persian]
- Bassandorj, D. (2014). Faculty development program need at Mongolian state university: Content and strategis. Theses for Doctoral degree (Ph.D), N/A Institution. State university.
- Hung, H. L.; Altschuld, J. W. & Lee, Y. F. (2014). Exploring training needs of educational program evaluators in the AsiaPacific region. Journal Evaluation and Program Planning.
- Mendez, Linda M. Raffaele et. al. (2002) "Addressing the Unique Needs of Girls.
- Mirzayi Karzan A, Keikhavani S, Hosseinzadeh M, Aeivazi A. (2013). [Educational Needs Assessment of Faculty Members in Ilam University of Medical Sciences]. Journal of Medical Education Development. 6(11): 61-71. [Persian]
- Monarch Avalon, Inc. (2003). "Speak for Yourself: What Girls Say about What Girls Need", Girl's life, April-May, Sited in.
- Sahinidis, A, and Bouris, J (2008). Employee Perceived Training Effectiveness Relationship to Employee Attitudes, Journal of European Industrial Training, and 32(1):63-76.
- Tolabee, T; Sheikhan, A.; Geledar, N.; Anbari, M; Mohammadi, I. & Majidi Mehr, M. (2015). Determining Educational Needs of Faculty Members of Lorestan University of Medical Sciences Using Delphi Techniques, Journal of Nursing Education. (Persian).
- Toulabi T, Sheykhan A, Galehdar N, Anbari Kh, Mohammadi A, Majidmehr M. Educational Needs of Faculty Members Of Lorestan University Of Medical Sciences By Delphi Technique]. Journal of Nursing Education. 2015; 4(2): 28-37. (Persian)